

## SEZNAM ZKRATEK A POPIS PRAMENŮ

**C** — *Cikáni*, první samostatné knižní vydání z roku 1857 v Bibliotéce českých původních románů historických i novověkých, nákladem Kateřiny Jeřábkové v Praze. O smlouvě s Jeřábkovou srov. stat. K. Janského v knize Tajemství Křivokladu, 138n.

**Dodatky** k *Úvodu povahopisnému*, tj. potlačené části Sabinova úvodu k nedokončeným Spisům z roku 1845 — zachovaly se ve dvojím znění. První, úplnější, jest opis neznámou rukou s mnoha začerněnými místy; prof. Vojtěch marně se pokoušel na podnět K. Janského tato místa prozkoumat nejružnějšími metodami vědecké fotografie. Druhý opis pořídil K. Kříž z nezvěstného dnes rukopisu z majetku Ad. Vogla, rady zemského soudu v Jičíně. Oba opisy jsou uloženy v literárním archivu Národního musea; první pod heslem *Mácha*, druhý pod heslem *Kříž*. Viz Č. Zíbrt, Naše doba 1914, 725n. Otisk musejního opisu v knize K. Janského Karel Hynek Mácha ve vzpomínkách současníků, 1958.

**HT** — O. Králík, Historie textu Máchova díla, Praha 1953.

**K** — *Kobrovo vydání Spisů Karla Hynka Máchy*. Vyšlo v polovině roku 1861 s vročením 1862.

**L** — *Lumír* z roku 1851 s otiskem prvních sedmi kapitol *Cikánů*.

**Or** (dříve Opis) — opis *Pouti krkonošské* neznámou rukou. V Lešehradeu; koupeno od Michalova syna Václava Máchy. Psáno latin-kou, tři listy form. 25×19,7 cm, s textem po obou stranách, šestá je prázdná.

**O6** (dříve M6) — musejní opis *Cikánů* (sign. V H 19), form. 12,2×9,8 cm. Opis je zakončen takto: *Blahé památce Máchově opisoval Drahotín Vicemilovský*; pod tím je připsáno: *Drahotín Schulz. V listopádu 1851*. Bližší popis viz zde na str. 356. V životopisných zápiscích G. Pflagra Moravského (vydal F. A. Hora v Plzni 1880) čteme na str. 25, že si roku 1852 vypůjčil opis *Cikánů* od Schulze, souseda na Akademickém gymnasiu (staroměstském). Ferdinand Schulz v Osvětě roku 1875 (879) zase vzpomíná na G. Pflagra Moravského, vedle něhož seděl v septimě. Tím se podařilo Fr. Krčmovi dokázat, že Drahotín Schulz je totožný s Ferdinandem Schulzem (1835—1905). Srov. Krčmovu noticku v Lit. novinách 1931, č. 8.

**Or15** (dříve H3) — opis některých prací Máchových. Z prózy je v něm: *Rozbroj světu* (*Svět smyslný, Svět zašlý*), *Návrat*, *Deník mnichův*.

K sešitku je přivázán malý rukopisný lístek Máchův, začínající slovy „*Byl večer...*“, obsahově shodný se začátkem odstavce „*Přešel den a večer nastával...*“ v Marince. Viz údaje v 1. svazku.

**O16** — opis pěti básní, mezi nimi *Žel* (slučující dvě písně z 2. kap. Cikánů: V dlouhém poli a Jeruzalém zpustla) a *Nárek cikána* (píseň z 3. kap. Cikánů: Běhá jelen po lučinách). Viz údaje v 1. svazku.

**Poznamenání** — Máchův zápisník asi z let 1831—1832, 20 stran form. 19,5×12,5 cm. V depositu Umělecké besedy v Národním museu. Popis v 3. svazku.

**R5** — rukopis *Pouti krkonošské*, bez názvu; byl v Archivu hlav. města Prahy (sign. 5931/1). Dvoulistí psané latinkou, form. 26×20,3 cm; vodová značka G. Ettel. Za Pouti na třetí straně začíná báseň *Na hrobě sestřiným*. Po levé straně této básně je Máchou připsáno *Pam | Ź | Kři | Jand | Ź | P* / Na čtvrté straně je dokončení básně a nahoře vpravo je tužkou okrasně napsáno *Úvod* a pod tím je nakreslen klobouk nebo čapka s rolníčkami; snad se kresbička vztahuje k *Řeči*. Rukopis byl v pozůstalosti Máchova přítele Ant. Strobacha. Podle sdělení archiváře není rukopis na místě a patrně shořel za Květnové revoluce. Fotografie jsou ve sbírkách Karla Janského.

**R10** (dříve R10 a Kr7) — *Viasil Viasilovič*, čtyřlístí do sebe vložené a dva volné listy form. 24,5×19,3 cm a 1 list form. 24,2×19,1 cm, psáno krasopisně kurentem; poslední, sedmý list, psaný zběžnějším písmem a s četnými opravami, má stejné vodové skvrny jako R17. Prvních šest listů až k slovům „ohněm sklesnouti“ je ve sbírkách K. Janského, poslední list (Sem tam Hedvík přebíhal až outok byl skončen) je v literárním archivu Nár. musea. Nález prvních šesti listů popsal po prvé K. Janský v LF 1935.

**R11** — *Valdice*, rkp. zlomek. Čtyřlístí do sebe vložené, form. 21×17,2 cm. Na první straně je latinkou psaný titulní list (popis viz v poznámkách k *Valdicím*), druhá strana je prázdná, na třetí je druhý titul (latinkou) a německé motto od Jeana Paula (kurentem): *Valdice | Od | Karla Hynka Máchy* / Německé motto / *V Praze | 1836* / Na str. 4—8 je psáno kurentem vždy jen na vnitřní polovině strany. Uloženo ve sbírkách K. Janského, který nález popsal v LF 1935.

**R12** — rukopis druhého znění *Pouti krkonošské*, 4 listy form. 20,7×16,7 cm. Nadpis je dvakrát červeně podtržen, po levé i po pravé straně každé stránky je kolmá červená čára se širším okrajem na straně vnější. V majetku paní Marie Stýblové v Praze. Objevil K. Janský roku 1941, po prvé uveřejnil Fr. Krčma v *Besedě* 6, 1949, č. 5—6.

**R16** (dříve Kr5) — menší, starší rkp. *Karlova tejna*, označený římskou I, dva listy form. 14,6×12,4 a 14,6×11,7 cm, bez nadpisu, psáno celé

kurentem, čtvrtá strana je prázdná. V literárním archivu Nár. musea (dříve na Kokoříně).

**R17** (dříve Kr6) — větší, mladší rukopis *Karlova tejna*, označený <I> IV, 1 list form. 24,3×19,5 cm se stejnými vodovými skvrnami jako poslední list R10. Motto je psáno latinkou, ostatek kurentem. V literárním archivu Nár. musea (dříve na Kokoříně).

**R18** (dříve Kr8) — rukopis *Přísahy*, 1 list podélného form. 17,5×18,1 cm. Psáno po jedné straně latinkou. V literárním archivu Nár. musea (dříve na Kokoříně).

**R19** (dříve Kr9) — *Řeč na uvítání...*, rukopisný list form. 24,6×18,4 cm, psáno po obou stranách, část titulu a latinské výrazy latinkou, ostatek kurentem. V literárním archivu Nár. musea (dříve na Kokoříně).

**R20** (dříve Kr10) — rukopis *Večera na Bezdězu*, 4 listy hrubého papíru form. 20,7×16,7 cm s vodovými čarami. Psáno ve dvou sloupcích, celkem 10 1/2 sloupce zpočátku (4 1/2 sloupce) čistopis, zbytek kvapným kurentem (titul latinkou) s opravami jak Máchovými, tak Tylovými. Za textem na 6. a 7. straně je připsáno krátké sdělení Tylovi (srov. dopisy v 3. svazku), poslední strana je prázdná. V literárním archivu Nár. musea (dříve na Kokoříně).

**R21** (dříve Kr11) — rukopisný začátek *Cikánů*, 1 list psaný po obou stranách latinkou, form. 18,4×11,9 cm, bez nadpisu a bez čísla kapitoly. Na druhé straně na volném místě je připsána Ed. Hindlem Máchova báseň *Ó harfo dávnověká* (srov. O3 v 1. svazku). V literárním archivu Nár. musea (dříve na Kokoříně).

**R26** (dříve UBr6) — rukopisy: *Rozbroj světů / 1 / Svět zašlý* (na str. 1—3, 5, 6 a části 7) a *Vale, láska ošemetná!* (na str. 7—8). Čtyřlístí psané kurentem, form. 17,8×10,5 cm. Na obrácené straně čtvrté je napsáno: *Mácha / Mácha / Dr. Mácha / Erläßt Verordnungen / der Sprach- und Weisungsgabe geben /* a pod tím pětkrát pod sebou: *Von dir du teure*. Uloženo v depositu Umělecké besedy v literárním archivu Nár. musea.

**R27** (dříve UBr7) — rukopis *Valdeka*, 2 listy form. 23,3×18,5 cm popsané latinkou, 4. str. je prázdná. Text, označený římskou I, je bez motta a bez nadpisu. Srov. s opisem S. V depositu Umělecké besedy v literárním archivu Nár. musea.

**R 28** (dříve UBr8) — zlomek povídky *Slavné ticho panovalo*; jeden list psaný latinkou, form. 25,6×13,8 cm, na pravé straně je ustřížen. Původně bylo Máchou rozstříženo ještě na dvě stejné části. Na druhé straně je silně nalinkovaná podložka, použitá podle počtu řádek pro čistopis Ivana (Vpřevod); obě rozstřížené části jsou nyní slepeny, ale kus ustřížený po pravé straně chybí. Nad zachovalým rukopisem je

napříč nadepsáno Máchou: *A proč / snad že / on jediný / přišel. / Mácha* snad zkoušel, je-li nalinkovaná podložka správná. V depositu Umělecké besedy v literárním archivu Nár. musea.

**R30** (dříve Mr2) — rukopis *Vvodu*, 1 podélný list form. 8,8×11,9 cm, bez nápisu; začíná se slovy *Částka první* (latinkou), zbytek až k podpisu *H. M.* kurentem. Psáno po obou stranách. Uloženo v literárním archivu Nár. musea.

**S3** (dříve UB02) — Habránkův opis *Valdeka, Karlova tejna a Viasilu*. 17 listů číslovaných černě 109—127, form. 21,6×17,6 cm. Na prvních třech listech je „Zlomek povídky Valdek“, opsaný z *R27* také bez mota, listy 112—113 jsou vyříznuty a na dalších listech je opsán sloučený Karlův tejn a Viasil. Vyříznuté listy obsahovaly asi první odstavec Karlova tejna (Po smrti krále Václava), který se opakuje ve Viasilu. Psáno vesměs latinkou, ale starým pravopisem. V depositu Umělecké besedy v literárním archivu Nár. musea.

**S4** (dříve Mg) — Habránkův musejní opis *Rozbroje světů a Návratu* (sign. I E 55); 10 listů form. 21,8×17,5 cm, psáno latinkou, jen Svět smyslný je opsán kromě nadpisu kurentem. Na prvním nečíslovaném listě je titul: *Pozustale / Spisy / Karla Hynka Máchy. /* Na listech číslovaných 128—133 je *Rozbroj světů I. Svět zašlý* a dále *Zlomek. Rozbroj světů I. Svět smyslný* (neúplný, jen k slovům *v Ideálů říši*). Listy 134—135, na nichž bylo patrně pokračování, chybějí. Na listech 136—138 je *Návrat, část I—III*.

**T** — tisky (podrobné údaje jsou v 1. svazku v Prvních otiscích do roku 1862):

*Květy české* 1834; tam je otištěn *Křivoklad, Večer na Bezdězu a Marinka*. Redigoval J. K. Tyl, ale jako redaktor není uveden.

*Spisy Karla Hynka Máchy z roku 1845* se Sabinovým *Úvodem povahopisným* (srov. podrobnosti v 1. svazku). Tam jsou otištěny *Plány k Valdeku, k Vyšehradu, ku Karlovu tejnu, Řeč a Dudák*.

**Z** — tzv. kokořínský *Žápisník Máchův* z let 1833—1835, srov. poznámky k 1. a 3. svazku.

V prvním svazku jsou uvedena data objevu pramenů (kromě *R10—R12*).